

Міністерство внутрішніх справ України

Харківський національний університет внутрішніх справ

**ШЛЯХ УСПІХУ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
(ДО 26 РІЧНИЦІ ЗАСНУВАННЯ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ)**

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

(20 листопада 2020 року, м. Харків)

**Харків
ХНУВС
2020**

УДК [378.6:351.74](477.54)“1994/2020”(06)
Ш70

Редакційна колегія:

Д. В. Швець (голова), О. М. Бандурка, С. М. Гусаров, С. М. Бортник, М. Ю. Бурдін,
А. М. Ключко, Л. В. Могілевський, В. А. Греченко, І. В. Щербакова

Упорядник

доктор історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України В. А. Греченко

*Друкується згідно з рішенням оргкомітету за дорученням
Харківського національного університету внутрішніх справ
від 11.11.2020 № 160*

Ш70 **Шлях** успіху і перспективи розвитку (до 26 річниці заснування Харківського національного університету внутрішніх справ) : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 листоп. 2020 р.) / редкол.: Д. В. Швець (голова), О. М. Бандурка, С. М. Гусаров та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 544 с.

Збірник містить більше 200 тез доповідей, присвячених становленню та розвитку Харківського національного університету внутрішніх справ, а також дослідженню актуальних проблем філософії і теорії права, адміністративного, кримінального, цивільного права, криміналістики, психології та педагогіки, історії держави і права, української культури та мови.

УДК [378.6:351.74](477.54)“1994/2020”(06)

Матеріали викладено в авторській редакції з незначними коректорськими правками. За достовірність наукового матеріалу, професійного формулювання, фактичних даних, цитат, власних назв, географічних назв, а також за розголошення фактів, що не належать відкритому друку, тощо відповідають автори публікацій та їх наукові керівники.

Електронна копія збірника розміщується у відкритому доступі на сайті Харківського національного університету внутрішніх справ (<http://www.univd.edu.ua>) у розділі «Видавнича діяльність. Матеріали науково-практичних конференцій, семінарів, тощо».

ЗМІСТ

ЄФРЕМОВА І. О.

Відшкодування за Сімейним кодексом України моральної шкоди, завданої жінці або чоловікові внаслідок позбавлення їх можливості здійснення репродуктивної функції 26

БАКУМОВ О. С.

Правозахисна функція судової влади як реальне втілення відповідальної держави..... 29

БАНДУРКА О. М.

Модель сучасного працівника поліції 31

ГУСАРОВ С. М.

Зміст та значення правозастосовної діяльності органів (підрозділів) Національної поліції України в контексті реформування системи МВС України 33

СОКУРЕНКО В. В.

Актуальні проблеми правового забезпечення професійної освіти в Україні..... 37

ШВЕЦЬ Д. В.

Формування особистості працівника поліції в умовах трансформаційного суспільства 40

БОРТНИК С. М.

Зміст, особливості та елементи часу відпочинку поліцейських 43

БУРДІН М. Ю.

До витоків поняття «ліберальна держава»..... 47

КЛОЧКО А. М.

Вплив міжнародно-правових стандартів на формування національної політики України у сфері правоохоронної діяльності..... 48

МОГІЛЕВСЬКИЙ Л. В.

Об'єктивна обумовленість єдності й диференціації правового регулювання трудових відносин працівників Національної поліції України 51

ЛУКАШ С. С.

Особливості проведення колективних переговорів у деяких країнах ЄС, Великобританії та США за умов пандемії COVID-19 55

ЯКОВЛЄВ Р. П.

Модель системи управління безпілотним літальним апаратом у польоті..... 58

МИHALKOV Y. K.

Legal and Organizational Problems of Combating crimes by Law Enforcement Agencies Bulgarian Experience and Examples of Combating and Preventing Conventional Crimes 62

АБРОСЬКІН В. В.

Трансформація функцій закладів вищої освіти МВС України МВС в умовах сьогодення..... 65

БАБАК Г. С., КРАСНОВА Н. В.

Національно-культурний компонент навчання іноземної мови та засоби його засвоєння 68

БАЙБАК А. Г.

Деякі особливості нормотворчої діяльності Кабінету Міністрів України 69

БАКАЄВА О. О. Деякі аспекти розшуку суб'єкта вчинення кримінального правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканності особи.....	71
БАНДУРКА С. С. Принцип конфіденційності здійснення адвокатської діяльності	73
БАРАНОВА Ц. С., ЧМИРКОВА Н. О. Бінарні заняття як дієвий засіб формування професійності майбутніх юристів	75
БАХАЄВА А. С. Щодо питання винесення термінового заборонного припису.....	77
БЕЗСОННА Т. Ф. Упровадження безконтактних електронних документів як один із способів запобігання злочинності.....	78
БЕЗУСА Ю. О. Принципи систематизації підзаконних нормативно-правових актів: загальна характеристика.....	80
БЕЗПАЛОВА О. І. Перспективні напрямки впровадження системи «CUSTODY RECORDS» в освітній процес Харківського національного університету внутрішніх справ.....	82
БОГАТИР К. В. Особливості ліквідації професійних учасників ринку цінних паперів.....	84
БОРЕЦЬ Ю. В. Індивідуальні психологічні фактори психічного здоров'я	87
БРИГАДИР І. В. Обчислення розміру шкоди від використання земельних ділянок не за цільовим призначенням.....	91
БРУСАКОВА О. В. Законний інтерес як правова цінність	93
БУГАЙЧУК К. Л. Особливості підготовки адвокатів, прокурорів і суддів у зарубіжних країнах	96
ВАСИЛЕНКО В. А., СВИРИДЕНКО Л. А. Формування інформаційно-психологічної культури особистості.....	98
ВАСИЛЕНКО М. Є. Житлове право в доктрині національної правової та законодавчої системи	101
ВАСИЛЬКО І. В. Теоретико-методологічні проблеми захисту трудових прав та інтересів працівників, які працюють у роботодавців – фізичних осіб	104
ВЛАДИМИРОВ М. В. Стрілецький спорт, як невід'ємна частка професійної діяльності поліцейського.....	107
ВЛАДОВ С. І., ПОДГОРНИХ Н. В., ТЕЛЕСУН В. Я. Математична модель компресора авіаційного двигуна ТВ3-117 для його контролю і діагностики технічного стану в умовах бортової експлуатації повітряного судна.....	108
ВІНЦУК В. В. Протидія організованій злочинності	112
ВОЛОШЕНЮК О. В. Межі використання сучасних технологій в освітньому процесі	115

ГАВРИЛЬЦІВ М. Т.	
Проблеми ефективності дії Конституції України та напрями її забезпечення в умовах конституційно-правової реформи.....	117
ГАРБУЗІЮК К. Г.	
До проблеми застосування дисциплінарної відповідальності поліцейських.....	121
ГЕТМАНЕЦЬ О. П.	
Фінансово-правові знання як основа підготовки сучасних поліцейських.....	122
ГІРЕНКО С. П., МАЙБОРОДА А. П.	
До питання теоретико-методологічних проблем дистанційної освіти в закладах вищої освіти в умовах світової пандемії.....	126
ГЛОБЕНКО Г. І.	
До питань нормативно-правового регулювання закінчення досудового розслідування.....	128
ГНУСОВ Ю. В., СТРУКОВ В. М.	
Становлення підготовки кадрів для поліції в галузі інформаційних технологій у Харківському національному університеті внутрішніх справ.....	130
ГОГОЛЬ І. О., КОЧИНА В. В.	
Формування самостійності курсанта правоохоронних органів під час навчання іноземної мови в умовах самоорганізації.....	132
ГОЛОВКО Б. Г.	
Особливості судової реформи 1864 р. на території Азербайджану у складі Російської імперії.....	134
ГОЛОВКО Т. В.	
Розслідування морських аварій в УСРР (перша половина 20-х років ХХ ст.).....	136
ГОЛОПІЧ І. М.	
Застосування інформаційно-комунікативних технологій у підготовці майбутніх поліцейських до професійного спілкування.....	139
ГОЛУБ М. В.	
Пілотний проект МВС України «Поліцейський офіцер громади» – запорука ефективності процесу подальшого підвищення рівня довіри населення до поліції.....	141
ГОНЧАРЕНКО Л. Л.	
Історія творення Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року.....	144
ГОНЧАРУК В. В.	
Особливості трудової відповідальності в Національній поліції.....	146
ГОРОБЕЦЬ Н. О., ДАНИЛЕНКО А. В.	
Основні аспекти формування особистості поліцейського під час навчання в закладі вищої освіти МВС України.....	148
ГРЕЧЕНКО В. А.	
«Харківська справа» 1953 року.....	151
ГРИБАНОВА С. А.	
Технології віртуальної реальності в інноваційних комунікаціях: теоретичний аспект.....	153
ГРИЩУК А. Б.	
Загальна характеристика особистої безпеки поліцейського.....	155
ГУМЕННИЙ В. С., ГАЛАТА О. В., ЛОЖЧЕНКО О. В.	
Вивчення рівня фізичної підготовленості курсантів льотних спеціальностей.....	158

ГУРТОВА К. М.	
Інститут імпичменту президента в системі стримувань і противаг: світовий досвід	161
ДАВИДЕНКО В. Л., БІРУКОВА Л. М.	
Покарання та його роль у системі протидії злочинності	162
ДЕДУРІН Г. Г.	
Правовий статус національних меншин у нормах міжнародного права між двома світовими війнами	164
ДЕНИЩУК Д. Є.	
Види державної таємниці: сучасний стан	166
ДЕРЕВ'ЯНКО Б. В.	
Відносно доцільності ухвалення окремого Закону України «Про мультимодальні перевезення»	169
ДЖАГУПОВ Г. В.	
Деякі психологічні складові підготовки фахівців підрозділів превентивної діяльності ...	171
ДЖАФАРОВА О. В.	
Національна поліція України як провідний суб'єкт здійснення превентивної діяльності	172
ДОЛИНСЬКА М. С.	
До питання застосування деонтологічних принципів латинського нотаріату в нотаріальній діяльності України	174
ДОЛУДАРЄВА Я. С., РІШКО Є. І.	
Вплив граничних умов вільної поверхні блока на розподіл динамічних напружень	177
ДРОГОМЕРЕЦЬКА Г. В., НАЛЬОТОВА Н. І.	
Перспективи використання безпілотних апаратів для пожежогасіння	179
ДРОЗДОВА Л. В.	
Брехливість у психологічному дискурсі	181
ДЯТЛОВСЬКА В. Л., КІСЕЛЬОВ Н. Р.	
Використання сплавів елінвар для виготовлення елементів прецизійних приладів	184
ЄВДОКИМЕНКО С. В., ЄВДОКИМЕНКО С. А.	
Основні питання взаємозв'язку громадської та економічної безпеки як складових елементів системи національної безпеки України	185
ЄЛЬНІКОВА Н. І.	
Стійкі мовні одиниці в усному професійному мовленні правоохоронців	187
ЗАВОРИНА О. П., ЗАСОРІН К. І.	
Поліграфічне дослідження як доказ у кримінальному провадженні	189
ЗАГОРОДНІЙ С. А.	
Стан і перспективи розвитку дистанційного навчання в Харківському національному університеті внутрішніх справ	191
ЗАГУМЕННА Ю. О., КОНОПЛІНА Т. В.	
Бандурка О. М.: Старт України в незалежність	193
ЗАЙЦЕВ О. Л.	
Шляхи удосконалення тендерного законодавства у ракурсі конституційної реформи	196
ЗАРУБЕЙ В. В., РОМАНОВА Ю. Р.	
Особливості закінчення розслідування кримінальних проступків	198

ЗАРУБЕЙ В. В., СІРЕНЬКА Д. С.	
Особливості екстрадиційного арешту	201
ЗОЗУЛЯ Є. В.	
До питання структури і змісту слідчих ситуацій початкового етапу розслідування примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань, вчиненого організованою злочинною групою	203
ІВАНОВ С. Ю.	
Особливості системи німецького середньовічного права	205
ІВАНЦОВ В. О., ЧИШКО К. О.	
Принципи адміністративного права як основа формування державної політики України	207
ІЛЬКІВ Н. В.	
Національна інфраструктура геопросторових даних як основа ведення державних кадастрів природних ресурсів	209
КАЗНАЧЕСЬКА Д. В., КАЗНАЧЕСЬКИЙ В. М.	
Академічна доброчесність: виклики сучасності	212
КАЛЄНІЧЕНКО Л. І.	
Юридична відповідальність працівників поліції: поняття, види	215
КАЦАЛАП Л. С.	
Реалізація гендерної політики в діяльності органів системи МВС України	217
КІКІНЧУК В. В.	
Сучасний стан підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України	219
КИРИЧЕНКО О. Ю.	
Деякі аспекти систематизації видів кваліфікації адміністративних правопорушень	222
КИРЄЄВА І. В.	
Порушення вимог екологічної безпеки як підстава примусового припинення спеціального природокористування	223
КИСЕЛЬОВ В. М.	
Доказування як складова частина застосування норм кримінального процесуального права	225
КИСЕЛЬОВ Н.	
Дистанційне навчання: переваги та недоліки	229
КИСИЛЬОВА К. В.	
Український вимір європейської інтеграції	230
КІРЮХІНА М. В., КОШЕВА Ю. В.	
Вироблення мотивації до навчання у студентів авіаційних і технічних ЗВО	233
КОБИЛКО Н. А.	
Специфіка злочину як жанрова особливість трилеру	235
КОЖУШКО А. Р.	
Психологічні особливості оцінки та прогнозу процесу адаптації поліцейських	237
КОЗЛОВСЬКА Т. Ф., ПАНЧЕНКО В. І.	
Визначення ризику зниження надійності компонентів обладнання та витоку пально-мастильних матеріалів	240

КОЛОМІЄЦЬ Ю. М., ОБЗОР А. С. Засоби протидії Європейського Союзу поширенню COVID-19 крізь призму забезпечення права на охорону здоров'я.....	244
КОЛОТІК А. С. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин зі спеціального пенсійного забезпечення	247
КОМЗЮК А. Т., КОМЗЮК М. А. Щодо ролі Конституції України в регулюванні адміністративної поліцейської діяльності	250
КОНДРАТОВ Д. Ю., ГУРЕНКО Д. Ю. Охорона життя працівника правоохоронного органу в системі кримінально-правового захисту діяльності осіб у зв'язку з виконанням ними службового або громадського обов'язку	253
КОРОБЦОВА Д. В. Роль фінансово-правових принципів у сфері розвитку бюджетного права	256
КОТЛЯРОВ К. Г. Нейромережі: можлива користь і потенційна небезпека	259
КОЧЕРГА І. О., ЧЕРЕДНИК С. О. Взаємодія мови та культури в міжкультурній комунікації.....	260
КРАВЧЕНКО Н. В. Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі SMART-освіти...262	262
КРАМАРЕНКО Н. В. Алекситимічні прояви у військовослужбовців – учасників операції Об'єднаних сил як психологічна проблема	264
КРИКУН В. В. Проблеми кваліфікації адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 44 ³ КУпАП (порушення правил щодо карантину людей).....	266
КРОЙТОР В. А. Проблема розуміння значення принципів цивільного судочинства	268
КРУТ К. О. Громадський контроль у сфері охорони здоров'я Республіки Польща	271
КУЗУБОВА Т. О. Процесуальні аспекти обчислення строків дізнання при його зупиненні.....	272
ЛАЗАРЄВ В. В., ЛОГВИНЕНКО І. А. Право на свободу мирних зібрань і право на свободу об'єднань: міжнародні акти та національне законодавство України.....	274
ЛАРІОНОВ С. О., МАКАРЕНКО П. В. Досвід конвергенції психології та медицини під час підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони	277
ЛЕПШ Н. Я. Проблеми ефективності національного законодавства	279
ЛИТВИНОВ О. М., ГЛАДКОВА Є. О. Особливості функціонування університету в умовах коронакризи.....	281
ЛУК'ЯНИХІНА О. А., ЛУК'ЯНИХІН В. О. Діяльність правоохоронних органів у контексті забезпечення державою суспільних благ	283

МАЙСУН І. В.	
Підміна понять в інституті свободи слова в ЄС: Hate speech	286
МАКАРЕНКО В. С.	
Загальні засади протидії гендерно обумовленому насильству в Нігерії	289
МАКСИМЕНКО Н. О.	
Роль держави у правовому регулюванні ринку цінних паперів	292
МАЛЯРОВА В. О.	
Інформаційний вплив як протидія розслідуванню	294
МАРИКІВСЬКА Г. А.	
Формування конкурентоспроможності майбутніх правоохоронців	296
МАРКОВ В. В., РВАЧОВ О. М., КОВТУН В. О.	
Досягнення та перспективи розвитку факультету № 4 (кіберполіції) Харківського національного університету внутрішніх справ.....	299
МАРКОВА О. О.	
Ціннісний аспект адміністративної процедури.....	306
МАРЧУК М. І.	
Конституційні принципи польської демократії	308
МАТЕТА О. А.	
Категорія «національні інтереси» як складова національної безпеки України	311
МАТЮШКОВА Т. П.	
Технології віртуальної та доповненої реальності у криміналістиці: переваги запровадження в навчальний процес.....	314
МАХОТА І. Ю.	
Самостійна робота студентів на заняттях з англійської мови у вищій школі.....	317
МАЦЕГОРА Я. В., КОЛЕСНІЧЕНКО О. С., БАЙДА М. С.	
Типологія курсантів вищого військового навчального закладу, які вживають психоактивні речовини, як підґрунтя для розробки ефективної програми профілактики вживання наркотиків.....	318
МЕЛЕХ Л. В.	
Адвокат як суб'єкт надання професійної правової допомоги	322
МЕЛЬНИК К. Ю.	
До проблеми функціонування держави в умовах карантинних обмежень	327
МІЛОРАДОВА Н. Е., ДОЦЕНКО В. В.	
Застосування тренінгу «командоутворення» в період адаптації курсантів-першокурсників до умов освітньо-професійного середовища ЗВО зі специфічними умовами навчання	330
МІЩЕНКО Л. В.	
Фінансово-правове регулювання страхових відносин	332
МОГІЛЬОВА С. В.	
Що віддзеркалює тероризм?	334
МОЖАЄВ М. О., МЕЛАЩЕНКО О. П., РОГ В. Є.	
Аналіз методів підвищення показників якості обслуговування комп'ютерної мережі інформаційної системи критичного застосування.....	336
МОЖАЄВ О. О., БУСЛОВ П. В.	
Сучасний стан рекрутингу та його використання для потреб інформаційної системи Національної поліції України.....	339

МОРГУНОВ О. А.	
Формування професійних компетентностей у майбутніх офіцерів Національної поліції України в умовах значного психофізичного навантаження.....	342
МОРКВІН Д. А.	
Організація навчального процесу у військових училищах внутрішніх військ МВС в 1970–1980-х роках	344
МОСКАЛИК В. М., ВИБОРНОВ Д. О.	
Лазерні технології у промисловості	347
МОШЕНСЬКИЙ О. С.	
Особливості етикету українського поліцейського.....	349
МУЗИЧУК Е. О.	
Забезпечення академічної автономії закладів вищої освіти	351
МУЗИЧУК О. М.	
Підготовка слідчих у Харківському національному університеті внутрішніх справ: традиції та перспективи розвитку.....	353
НАСТОЯЦА У. В.	
Формування соціально-психологічної компетентності у персоналу Державної кримінально-виконавчої служби	358
НАУМОВА А. О.	
Умови і процесуальні підстави виникнення права на реабілітацію: проблеми законодавства і практики	360
НЕЧІТАЙЛО І. С.	
Міждисциплінарність як основа розвитку сучасного університету та його освітніх програм.....	363
НОВІКОВ А. О.	
«Шедевр» як «головна робота» митця (автопортрет Тараса Шевченка в молодості).....	366
НОЖНОВА М. О., ЖУРІД В. І., ГІНОСЯН Д. А.	
Передпольотна підготовка льотного складу та розробка інформаційної підтримки для прийняття рішень.....	369
ОБРУСНА С. Ю.	
Нормативно-правове регулювання впровадження електронного суду в Україні: сучасний стан і перспективи	371
ОВЕРЧУК О. Б.	
Тренінгові технології як засіб формування комунікативних компетентностей курсантів	375
ОРЛОВА О. О.	
Професійний рівень іміджу майбутніх викладачів іноземних мов у ЗВО України.....	377
ОСАДЧИЙ Ю. Г.	
Про анафему гетьману Івану Мазепі.....	379
ОСИПЧУК І. І.	
Щодо визначення місця Служби безпеки України в системі суб'єктів забезпечення критичної інфраструктури.....	381
ПАНОВА І. В.	
Трансформація методу правового регулювання відносин в інформаційному праві.....	383

приміщення суду. Наказ ДСА України від 23.04.2020 р. № 196.
URL: https://dsa.court.gov.ua/userfiles/media/dsa_pres_slujba_2019/dsa_pres_slujba_2020/N19620

16. Про внесення зміни до пункту 20-5 розділу XI «Перехідні положення» Кримінального процесуального кодексу України щодо особливостей судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні та розгляду окремих питань під час судового провадження на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19). Закон України від 13 квітня 2020 року № 558-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/558-20#Text>

17. Ухвалений закон для боротьби з коронавірусом створює ризик «заморожування» правосуддя. URL: <https://www.pravo.org.ua/ua/news/20874314-uhvaleniy-zakon-dlya-borotbi-z-koronavirusom-stvoryue-rizik-zamorogevannya-pravosuddya>

18. Суддя Верховного Суду заявив про підготовку законопроекту про дистанційне правосуддя. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/164561-suddya-verkhovnogo-sudu-zayaviv-pro-pidgotovku-zakonoproektu-pro-distantsiynе-pravosuddya>

Одержано 15.11.2020

УДК 378.091.33:811.161.2

Олена Борисівна ОВЕРЧУК,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри українознавства факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4859-0452>

ТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КУРСАНТІВ

Проблема якісної підготовки майбутніх поліцейських кадрів, що на належному рівні володіють державною мовою, правовою, інформаційною, комунікативною культурою, демонструють творчу активність, вміння аналізувати свою діяльність і передбачати її наслідки сьогодні є однією із пріоритетних у сучасному освітньому процесі. Такі освітні виклики вимагають від викладачів, що працюють у закладах зі специфічними умовами навчання, перегляду традиційних підходів до процесу підготовки фахівців та пошуку, розробки й використання більш ефективних технологій, які б, у першу чергу, були спрямовані на підвищення якості зазначених компетентностей.

Серед існуючих сьогодні в педагогіці інтерактивних форм активізації навчальної діяльності найбільш продуктивними для розвитку комунікативних здібностей видаються тренінгові технології, організація яких передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, вироблення спільного рішення на підставі аналізу відповідних ситуацій, тощо. На важливості застосування тренінгових технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців наголошують і більшість науковців, що займалися дослідженням окресленої проблематики, серед яких В. Борисенко, Л. Бондарева, І. Вачкова, Н. Дівінська, О. Довгопол, Н. Лук'янчук, І. Мельникова, Г. Марасанова, В. Плешаков, О. Терещук та інші.

Тренінг (англ. training) – це спеціальне тренування, навчання чому-небудь; термін, за допомогою якого позначають різні методи, призначені для формування й розвитку в індивіда корисних звичок, умінь і навичок [1]. Як форма навчання, що з'явилася ще на початку ХХ століття й застосовувалася переважно в психології та психотерапії, сьогодні він став не лише важливою, а й необхідною складовою освітнього процесу вищої школи. Адже використання тренінгових технологій на відміну від традиційних форм навчання має певні переваги. Так, неформальне, невимушене спілкування, яке характерне для тренінгу, робить процес навчання цікавішим; орієнтація тренінгу на пошук, а не отримання правильної відповіді передбачає варіативність вирішення поставлених завдань; технологія тренінгу дозволяє повністю охопити потенціал курсанта, з'ясувати обсяг його компетентностей, виховати, з одного боку, здатність самостійності при прийнятті рішень, а з

іншого, – взаємодії в досягненні мети. До того ж у контексті впровадження компетентнісної парадигми освіти тренінгові технології є ефективними та перевіреними інструментами роботи викладача в умовах інтенсифікації та економії аудиторного часу [2].

Навчальна дисципліна «Українська мова за професійним спрямуванням», метою якої є підготовка курсантів до ефективної комунікації у професійному й науковому середовищах, відрізняється безпосередньою практичною спрямованістю. Саме тому тренінги, які наближають навчальний процес до реальних ситуацій, у межах дисципліни повинні стати ефективним способом не тільки засвоєння теоретичних знань, але й вироблення навичок їх практичного застосування в майбутній професійній діяльності, розширення комунікативних компетентностей курсантів.

У процесі тренінгу на заняттях з української мови за професійним спрямуванням може застосовуватися низка методів активного навчання, а саме: відеозаписи, робота в парах, робота в групах, прес-конференція, інтерв'ю, дискусія, ділові та рольові ігри, «мозкова атака», експертні групи, підготовка презентацій тощо. До того ж доцільним буде використання методів і процедур психодіагностики, які дозволять визначати індивідуальні якості людей, їх темперамент, характер, особистісні риси, здібності, рівень знань та навичок. Вони не лише сприятимуть оптимізації взаємодії «викладач-студент», а й нададуть можливість самооцінки й самоаналізу особистості курсанта. Наприклад, у межах курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» під час вивчення тем, що передбачають розвиток навичок письмового й усного професійного спілкування можна застосовувати ділові й рольові ігри, які допомагають імітувати майбутню професійну діяльність курсантів, максимально наблизитись до реальної ситуації, зокрема «Листування як спосіб спілкування», «Стандартні етикетні ситуації», «Прийом відвідувачів», «Телефонна розмова», «Прийняття на роботу», «Нарада» та інші. Вони покликані виробити в курсантів вміння вирішувати проблеми, що виникають у практичній діяльності, творче мислення, здатність оцінювати діяльність, сформувані вміння кваліфікованої оцінки певної професійної ситуації, проблеми й вибору оптимального рішення. Під час відпрацювання компетентностей публічного спілкування продуктивними будуть ділова гра «Цензори і ритори», дискусія «Культура спілкування як показник особистої культури: за і проти». Доречними тут також будуть вправи на удосконалення орфоепічної й інтонаційної вправності, уміння передавати й розпізнавати міміку й жести, емоційні стани та ін. Під час вивчення особливостей наукового стилю та термінологічної лексики ефективному засвоєнню матеріалу сприятимуть вправи «Ми – науковці», «Україномовна правнича термінологія у персональному словнику», дискусія «Якою повинна бути наукова мова права?», «мозкова атака» «Сучасні проблеми юридичної наукової мови».

Отже, впровадження тренінгових технологій у навчальний процес закладів зі специфічними умовами навчання набуває все більшого поширення. Адже їх використання сприяє соціалізації особистості курсанта, формуванню умінь співробітництва, отримання знань шляхом спільної діяльності, розвитку когнітивних творчих процесів і, що особливо важливо, розвиткові комунікативних компетентностей.

Список бібліографічних посилань

1. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). Москва : Изд-во ИКАР, 2009. 448 с.
2. Долгопол О. Тренінгові технології на заняттях з української мови за професійним спрямуванням. Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки : Зб. наук. праць. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського. № 2 (65), травень 2019. С. 9-84.

Одержано 15.11.2020